

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
NILO JÄÄSKINEN
prezentate la 29 noiembrie 2012¹

Cauza C-228/11

**Melzer
împotriva
MF Global UK Ltd**

[cerere de decizie preliminară formulată de Landgericht Düsseldorf (Germania)]

„Competență judiciară în materie civilă și comercială — Interpretarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Competență specială în materie delictuală — Participare transfrontalieră a mai multe persoane la o singură faptă considerată prejudiciabilă — Posibilitate eventuală de a stabili competența unei instanțe dintr-un stat membru în ceea ce privește un pârât domiciliat în alt stat membru pe baza locului unde ar fi fost comis un fapt constitutiv al unei astfel de fapte de un presupus coautor sau complice care nu a fost chemat în judecată pentru a fi obligat la plata unor despăgubiri”

I – Introducere

1. Cererea de decizie preliminară formulată de Landgericht Düsseldorf (Germania) se referă la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială² și, mai precis, la definiția „locului unde s-a produs [...] fapta prejudiciabilă”, în sensul normei de competență în materie delictuală prevăzute de acest text, în cazul în care elementele constitutive ale unei astfel de fapte se presupune că s-au produs în două state membre diferite, precum și în interiorul unuia dintre acestea.

2. Fiind sesizată cu o acțiune în răspundere delictuală cu caracter transfrontalier, instanța de trimitere ridică, în scopul de a determina propria sa competență teritorială pentru a statua în această privință, problema dacă una dintre persoanele prezumate ca fiind responsabile pentru prejudiciile invocate, care este domiciliată într-un stat membru³, poate fi chemată în judecată în fața unei instanțe din alt stat membru în considerarea locului în care un complice sau un coautor ar fi comis o faptă prejudiciabilă, chiar dacă acesta din urmă nu este pârât în cadrul respectivei acțiuni.

1 — Limba originală: franceza.

2 — JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74.

3 — Conform articolului 1 alineatul (3) din Regulamentul nr. 44/2001, termenul „stat membru” se referă în prezentele concluzii la toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Regatului Danemarcei.

3. Prin decizia de trimitere, Landgericht Düsseldorf sugerează Curții să consacre un nou temei de atribuire a competenței, ceea ce ar oferi reclamantului o opțiune complementară⁴ față de alternativa principală rezultată din distincția efectuată de mult timp în jurisprudență, în cazul în care evenimentele delictuale sunt separate în spațiu, între locul producerii prejudiciului și locul evenimentului cauzator al prejudiciului⁵, și anume o competență bazată pe locul unde a fost comis un act de un alt autor al faptei prejudiciabile decât pârâtul, conform unei reguli care există în dreptul intern german⁶.

4. Prezenta cauză evidențiază încă o dată tendința anumitor instanțe din statele membre de a considera că Regulamentul nr. 44/2001 ar putea fi interpretat prin luarea în considerare a particularităților naționale, Curtea fiind invitată să admită efectele acestora la un nivel transfrontalier⁷, în pofida vocației fundamentale unificatoare a acestui act al dreptului Uniunii. În afara importanței sale notabile din acest punct de vedere teoretic, cauza în discuție ar trebui să aibă de asemenea un impact considerabil în plan practic, conform elementelor care au fost comunicate Curții de părți⁸.

II – Cadrul juridic

5. Reiese din considerentul (2) al Regulamentului nr. 44/2001 că acesta vizează, pentru buna funcționare a pieței interne, adoptarea „de dispoziții care să unifice normele referitoare la conflicte de competență în materie civilă și comercială [...]”.

6. În considerentul (11) al regulamentului menționat se arată că „[n]ormele de competență trebuie să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului și, astfel, trebuie să fie întotdeauna disponibilă, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt factor de legătură”.

7. Considerentul (12) al regulamentului precizează că, „[i]n afară de instanța domiciliului pârâtului, trebuie să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și litigiu sau în scopul bunei administrări a justiției”.

8. În considerentul (15) al regulamentului se afirmă că, „[i]n interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea în două state membre a unor hotărâri ireconciliabile [...]”.

9. Normele de competență figurează în capitolul II din Regulamentul nr. 44/2001.

4 — Opțiune calificată drept „criteriu alternativ de stabilire a unei legături” de instanța de trimitere.

5 — Hotărârea din 30 noiembrie 1976, Bier (21/76, Rec., p. 1735, punctul 19), a introdus distincția dintre „locul unde s-a materializat prejudiciul” și „locul evenimentului cauzator” care se află la originea acestui prejudiciu, reamintită recent în Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec (C-133/11, punctul 39 și jurisprudența citată).

6 — Instanța de trimitere invocă noțiunea „wechselseitige Handlungsortzurechnung”, care, în traducere liberă în limba română, ar corespunde noțiunii „atribuire reciprocă a locului faptei prejudiciabile”.

7 — Astfel, Bundesgerichtshof a propus Curții să se pronunțe în sensul că o acțiune precum „negative Feststellungsklage” (acțiunea în constatare negativă), cunoscută în dreptul intern german, intră în sfera de aplicare a articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, în timp ce Cour de cassation din Franța a adresat Curții întrebarea dacă „o clauză atributivă de competență convenită, într-un lanț de contracte la nivel comunitar, între un fabricant al unui bun și un cumpărător, în temeiul articolului 23 din Regulamentul [nr. 44/2001], produce efecte în privința subdobânditorului”, astfel cum ar fi posibil în temeiul dreptului intern francez. Cu privire la aceste întrebări, a se vedea Concluziile pe care le-am prezentat în cauza Folien Fischer și Fofitec, în care a fost pronunțată hotărârea citată anterior, și, respectiv, în cauza Refcomp (C-543/10), pendinte în fața Curții.

8 — Astfel, în timpul ședinței, reprezentantul MF Global UK Ltd (denumită în continuare „MF Global UK”) a afirmat că răspunsul Curții prezenta o importanță deosebită deoarece au fost formulate acțiuni de același tip împotriva unui mare număr de brokeri, precizând că aproximativ 150 de proceduri echivalente celei din litigiul principal sunt în curs în propriul său cabinet de avocat.

10. Articolul 2 alineatul (1) din regulament, care face parte din secțiunea 1 din capitolul II, intitulată „Dispoziții generale”, are următorul cuprins:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliată pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”

11. Articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat, care figurează în aceeași secțiune, prevede că „[p]ersoanele domiciliată pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate în secțiunile 2-7 din prezentul capitol”.

12. Articolul 5 punctele 1 și 3 din Regulamentul nr. 44/2001, care face parte din secțiunea 2 din capitolul II, intitulată „Competențe speciale”, prevede:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;
- (b) în sensul aplicării prezentei dispoziții și în absența vreunei convenții contrare, locul de executare a obligației în cauză este:
  - în cazul vânzării de mărfuri, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile;
  - în cazul prestării de servicii, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie prestate serviciile;
- (c) în cazul în care nu se aplică litera (b), se aplică litera (a);

[...]

3. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă”.

13. Articolul 6 punctul 1 din regulamentul menționat, care face parte din aceeași secțiune, prevede că „[o] persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru mai poate fi acționată în justiție [...] atunci când există mai mulți pârâți, în fața instanței domiciliului oricărui dintre aceștia, cu condiția ca cererile să fie atât de strâns legate între ele încât să fie oportună instrumentarea și judecarea lor în același timp, pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor”.

III – Litigiul principal, întrebarea preliminară și procedura în fața Curții

14. Domnul Melzer, cu domiciliul în Berlin (Germania), a fost contactat telefonic pentru a i se propune anumite servicii financiare, de dosarul său ocupându-se societatea Weise Wertpapier Handelsunternehmen (denumită în continuare „W.W.H.”), cu sediul în Düsseldorf. Aceasta a deschis un cont pe numele domnului Melzer la MF Global UK Ltd, societate de brokeraj cu sediul în Londra (Regatul Unit), care a efectuat pe acest cont operațiuni bursiere la termen pentru persoana în cauză în schimbul unui comision.

15. Din 2002 în 2003, domnul Melzer a efectuat vărsăminte în contul menționat, care se ridică în total la suma de 172 000 de euro. La 9 iulie 2003, MF Global UK i-a restituit suma de 924,88 euro. Aceasta i-a facturat un comision de 120 USD, din care a reținut 25 USD și a retrocedat W.W.H. restul de 95 USD.

16. Domnul Melzer a sesizat Landgericht Düsseldorf solicitând obligarea MF Global UK la plata de daune interese corespunzătoare diferenței dintre ceea ce a achitat și ceea ce a primit în cadrul acestor operațiuni, respectiv suma de 171 075,12 euro, plus dobânzile aferente⁹.

17. În susținerea pretențiilor sale, domnul Melzer a subliniat că nu a fost informat în mod suficient cu privire la riscurile pe care le implică operațiunile bursiere la termen, fiind vorba de contracte pe opțiuni, nici de W.W.H., nici de MF Global UK. Conform acestuia, documentele furnizate de W.W.H.¹⁰ nu îndeplineau cerințele care ar fi prevăzute de jurisprudența germană referitor la informarea suficientă a clientului cu privire la riscurile menționate. Acesta nici nu ar fi fost informat în mod obiectiv cu privire la acordul privind comisioanele ascunse („kickback agreement”), încheiat între MF Global UK și W.W.H., și cu privire la conflictul de interese rezultat din acesta. În plus, domnul Melzer a susținut că comisionul stabilit de MF Global UK ar fi fost excesiv. Reclamantul a afirmat că această din urmă societate trebuia să îi plătească despăgubiri ca urmare a asistenței intenționate și ilicite la producerea prejudiciului cauzat de W.W.H.

18. MF Global UK a contestat competența teritorială a Landgericht Düsseldorf și a solicitat respingerea cererii pe fond.

19. Instanța de trimitere arată că dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 sunt aplicabile în litigiul principal, deoarece pârâta este o persoană juridică al cărei sediu statutar este situat într-un stat membru. Precizând că nu poate fi aplicată în cauză nicio clauză atributivă de competență¹¹, aceasta consideră în același timp că este stabilită competența internațională a instanțelor germane în temeiul articolului 5 punctul 3 din acest regulament, ca urmare a faptului că prejudiciul a fost produs în Germania. Instanța de trimitere arată că, potrivit domnului Melzer, prejudiciul pecuniar a cărui reparare o solicită s-ar fi produs în Germania, întrucât din Germania au fost efectuate plățile către contul său din Londra, iar prejudiciul cauzat soldului său creditor ar fi fost cauzat contului său bancar deschis în acest stat membru.

20. În schimb, aceasta manifestă îndoieli cu privire la propria competență teritorială în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001. Instanța de trimitere amintește că, în aplicarea acestei dispoziții, un pârât poate fi acționat în justiție, la alegerea reclamantului, fie în fața instanței de la locul unde s-a produs prejudiciul, denumit „locul producerii prejudiciului”, fie în fața instanței de la locul evenimentului cauzator, denumit „locul evenimentului cauzator al prejudiciului”, atunci când aceste locuri nu sunt identice. Această instanță consideră că prejudiciul s-a produs la Berlin, unde este domiciliat domnul Melzer, iar nu la Düsseldorf, unde are sediul instanța. Având în vedere această situație a „locului producerii prejudiciului”, „locul evenimentului cauzator al prejudiciului” ar fi determinant în speță. Or, întrucât MF Global UK nu opera decât la Londra, competența teritorială nu s-ar putea întemeia decât pe activitatea W.W.H. la Düsseldorf.

9 — În timpul ședinței, reprezentantul domnului Melzer a afirmat că alesese să nu introducă o acțiune împotriva W.W.H. deoarece această societate ar fi fost insolubilă la momentul acțiunii sale în justiție (data sesizării Landgericht Düsseldorf nu este precizată în decizia de trimitere, dar, întrucât data acesteia din urmă este 29 aprilie 2011, reiese că sesizarea a avut loc în această perioadă), în timp ce în cadrul observațiilor sale scrise a indicat că MF Global UK se afla în lichidare de la 31 decembrie 2011.

10 — Decizia de trimitere citează în acest sens „Contractul privind intermedierea de operațiuni bursiere la termen”, nota de informare „Sinteză a riscurilor pe care le implică operațiunile la termen” și fișa informativă „Informații importante privind riscurile de pierdere în cazul operațiunilor financiare la termen”.

11 — Știind că unul dintre contractele subscrise includea o clauză atributivă de competență, instanța de trimitere înlătură astfel indirect temeiul contractual al răspunderii invocate.

21. Potrivit instanței de trimitere, un astfel de element de legătură ar exista în dreptul german, deoarece s-ar prevedea că, în cazul participării mai multor persoane la realizarea unei fapte prejudiciabile, fiecare dintre acestea este coresponsabilă în ceea ce privește contribuția uneia dintre celelalte la realizarea faptei respective. În speță, având în vedere susținerile domnului Melzer conform cărora MF Global UK ar fi oferit, în mod intenționat, cel puțin asistență W.W.H. la comiterea faptelor ilicite pe care aceasta le-ar fi realizat în Germania, mai precis la Düsseldorf, ar fi posibil să se întemeieze competența instanței menționate pe locul unde au avut loc acțiunile unui astfel de coautor sau de complice¹².

22. Întrucât Regulamentul nr. 44/2001 nu prevede niciun factor de legătură de acest tip referitor la fapta unui terț care să justifice o competență internațională sau locală, s-ar pune în acest caz problema dacă articolul 5 punctul 3 din regulamentul menționat trebuie interpretat în sensul că fapta ilicită a unui autor principal sau a unui complice ar putea de asemenea justifica o competență internațională sau teritorială în ceea ce privește persoana care este acționată în justiție. Instanța de trimitere arată că există o divergență de opinii cu privire la acest subiect atât în jurisprudența națională, cât și în doctrină.

23. În acest context, prin decizia înregistrată la 16 mai 2011, Landgericht Düsseldorf a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Este admisibil un criteriu alternativ de stabilire a unei legături cu locul faptei generatoare [a prejudiciului] pentru a stabili locul unde s-a produs prejudiciul, în cadrul competenței teritoriale în materie delictuală prevăzute la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul [nr. 44/2001], în cazul unei participări transfrontaliere a mai multor persoane la o faptă ilicită?”

24. Au depus observații scrise în fața Curții domnul Melzer și MF Global UK, guvernele german, ceh, portughez și elvețian, precum și Comisia Europeană.

25. În cursul ședinței, care a avut loc la 5 iulie 2012, au fost reprezentați domnul Melzer, MF Global UK, guvernul german și Comisia.

IV – Analiză

26. Având în vedere formularea întrebării adresate, care poate să pară oarecum neclară, apreciem că este necesar să începem prin a identifica obiectul, precum și implicațiile acestei cereri de decizie preliminară, înainte de a propune modalitatea în care se poate răspunde la aceasta.

A – Cu privire la conținutul întrebării preliminare

27. Prezenta cauză se înscrie în cadrul unei acțiuni introduse în temeiul răspunderii delictuale. Rezultă din interpretarea articolului 2 coroborat cu articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 că, în această materie, o persoană domiciliată pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în judecată, la alegerea reclamantului, fie în fața instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află domiciliul său, fie în fața unei instanțe din alt stat membru, și anume cea în raza teritorială a căreia se află „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă” sau unde aceasta „riscă să se producă”.

12 — Observăm, încă din acest stadiu, că din decizia de trimitere rezultă o incertitudine în ceea ce privește rolurile avute de fiecare dintre societățile MF Global UK și W.W.H. ca autor principal al faptei prejudiciabile sau ca complice la aceasta.

28. Această din urmă ipoteză, care extinde competența instanței de la locul unde s-a produs fapta ilicită în ceea ce privește acțiunile preventive, constituie singura adăugire care figurează la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 în raport cu articolul 5 alineatul (3) din Convenția de la Bruxelles¹³, pe care acest regulament a înlocuit-o. În pofida elementului astfel introdus¹⁴, care, de altfel, nu prezintă relevanță în speță, dispozițiile menționate sunt echivalente în esență, după cum a fost admis de Curte, astfel încât jurisprudența privind interpretarea normei de competență enunțate de convenție este valabilă și în cazul regulamentului¹⁵.

29. Dat fiind că în litigiul principal există, fără îndoială, obligații în sarcina domnului Melzer în temeiul unui contract încheiat cu MF Global UK și cu W.W.H., poate părea *a priori* surprinzător că instanța de trimitere nu a considerat că articolul 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, care se referă la competența în materie contractuală, ar putea fi aplicabil în speță, cel puțin în aceeași măsură ca punctul 3 al articolului în cauză, referitor la competența în materie delictuală¹⁶. MF Global UK a formulat observații introductive în acest sens, considerând că ar fi util să se stabilească o distincție între sfera de aplicare a punctului 1 și cea a punctului 3 ale articolului 5 din acest regulament. În pofida acestei remarci, reiese în orice caz dintr-o jurisprudență constantă că numai instanța de trimitere determină obiectul cererii sale de decizie preliminară și că, din moment ce întrebarea preliminară nu este formulată în acești termeni de instanța de trimitere, Curtea nu trebuie să se pronunțe asupra unui aspect invocat de una dintre părțile din litigiul principal¹⁷.

30. Instanța de trimitere indică mai întâi că competența internațională a instanțelor germane, privite împreună, nu ridică probleme. Instanța de trimitere consideră că această competență este un dat incontestabil, ținând seama de faptul că locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă, în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, este, în opinia sa, Berlinul, orașul în care sunt situate atât domiciliul domnului Melzer, cât și contul său bancar din care au fost finanțate operațiunile în litigiu.

31. Cu toate acestea, Comisia a exprimat un punct de vedere contrar, susținând că Hotărârea Kronhofer¹⁸ ar interzice atribuirea competenței instanței în raza teritorială a căreia se găsește domiciliul reclamantului în calitate de loc unde ar fi situat „centrul patrimoniului său”, numai pentru motivul că reclamantul ar fi suferit în acest loc un prejudiciu financiar rezultat din pierderea de elemente din patrimoniul său, pierdere care a avut loc și a fost resimțită în alt stat membru, în condițiile în care totalitatea elementelor constitutive ale răspunderii sunt situate pe teritoriul acestuia din urmă¹⁹.

13 — Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderarea noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”).

14 — Element a cărui noutate este doar relativă, deoarece principiul fusese deja stabilit în temeiul jurisprudenței Curții privind interpretarea Convenției de la Bruxelles, chiar dacă rămănea o anumită ambiguitate în această privință, potrivit Comisiei [a se vedea Propunerea de regulament (CE) al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială – COM(1999) 348 final, p. 15].

15 — A se vedea Hotărârea Folien Fischer și Fofitec, citată anterior (punctele 31 și 32, precum și jurisprudența citată).

16 — Astfel, *dolus* sau *culpa in contrahendo* invocate de domnul Melzer se înscriu aici într-un cadru în care negocierile între părți au condus la încheierea unui contract. Referitor la situația inversă, Hotărârea din 17 septembrie 2002, Tacconi (C-334/00, Rec., p. I-7357), indică faptul că, în ipoteza în care nu se ajunge la un acord la finalul negocierilor pentru încheierea contractului, acțiunea prin care se invocă răspunderea precontractuală a părâtului nu ține de materia contractuală, ci de materia delictuală sau cvasidelictuală.

17 — A se vedea în special Hotărârea din 20 martie 1997, Phytheron International (C-352/95, Rec., p. I-1729, punctul 14), precum și Hotărârea din 16 septembrie 1999, WWF și alții (C-435/97, Rec., p. I-5613, punctul 29).

18 — Hotărârea din 10 iunie 2004, Kronhofer (C-168/02, Rec., p. I-6009, punctul 18 și următoarele).

19 — Comisia precizează că și în cazul în care consecințele prejudiciabile ale faptelor cauzatoare de prejudicii, și anume tranzacțiile bursiere cu risc ridicat realizate în Regatul Unit de MF Global UK, se resimt prin repercusiune în Germania asupra domnului Melzer, acest fapt nu ar trebui să constituie, potrivit jurisprudenței Curții, un element de legătură care să justifice competența instanțelor din Germania în temeiul articolului 5 punctul 3 menționat, în condițiile în care pe teritoriul Regatului Unit sunt localizate atât evenimentul cauzator al prejudiciului, cât și materializarea întregului prejudiciu.

32. Împărtășim opinia Comisiei în sensul că apreciem că prejudiciul pecuniar pentru care solicită reparație domnul Melzer, constând în pierderea unei părți din capitalul pe care l-a investit, s-ar fi produs la Londra, iar nu la Berlin. Astfel, fondurile în litigiu au fost plasate într-un cont deschis la societatea de brokeraj londoneză și au fost pierdute în acest loc, din moment ce executarea contractului de opțiune sau expirarea termenului de opțiune a avut ca rezultat faptul că sumele returnate în contul respectiv au fost inferioare celor investite.

33. Reiese din decizia instanței de trimitere că aceasta ridică doar problema propriei competențe „teritoriale” sau, cu alte cuvinte, la nivel național, în sensul că ridică problema dacă ea este cea care, dintre toate instanțele germane, trebuie să se pronunțe în aplicarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

34. Cu privire la aceasta, subliniem diferența dintre textele dispozițiilor regulamentului menționat, pe de o parte, precum articolul 2 alineatul (1), care determină competența tuturor instanțelor unui stat membru²⁰, și, pe de altă parte, precum articolul 5 punctele 1 și 3, care individualizează o anumită instanță, definită în funcție de un loc de care este legat în mod special litigiul²¹. Astfel, dispoziția a cărei interpretare este solicitată permite efectiv, după cum urmărește instanța de trimitere, identificarea competenței teritoriale a unei instanțe anume, dintre toate instanțele dintr-un stat membru care ar avea competență materială, și aceasta în mod direct. În consecință, a recurge la conceptul de competență internațională ca etapă prealabilă a raționamentului care trebuie efectuat în vederea aplicării acestei dispoziții, astfel cum a procedat instanța de trimitere, ne pare a fi inutil sau chiar greșit.

35. Concret, pentru această instanță, dificultatea este reprezentată de aspectul dacă, în litigiul transfrontalier cu care este sesizată, este posibil să se stabilească la Düsseldorf, în calitate de loc în care a acționat unul dintre cei doi presupuși autori ai prejudiciului – acest oraș fiind cel în care se află sediul W.W.H. –, o competență în ceea ce îl privește pe celălalt autor al faptei prejudiciabile – și anume MF Global UK –, care, se pare, nu își desfășura activitatea decât din Regatul Unit.

36. În această privință, trebuie amintit aici că persoana care dorește să obțină repararea unui prejudiciu pe un temei delictual are două opțiuni principale, care constau fie în sesizarea instanței de la locul unde este situat domiciliul pârâtului, în temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 44/2001, fie în utilizarea competenței speciale întemeiate pe articolul 5 punctul 3 din regulamentul menționat.

37. Acest din urmă temei de atribuire a competenței poate fi la rândul său împărțit în două subdiviziuni principale sau chiar în mai multe dacă se ține seama de tipurile de contencios specifice în care Curtea a formulat criterii complementare de stabilire a competenței²², în ipoteza în care elementele constitutive ale faptei ilicite – și, prin urmare, factorii de legătură – există pe teritoriul mai multor state membre. Astfel, Curtea a interpretat în mod repetat expresia „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă”, utilizată la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, ca desemnând într-o asemenea ipoteză atât locul unde s-a produs prejudiciul, adică statul membru în care fapta prejudiciabilă și-a produs direct efectele prejudiciabile pentru victimă, pe de o parte, cât și locul unde

20 — Terminologia utilizată în această dispoziție, respectiv „instanțele statului membru în cauză”, indică faptul că aceasta enunță o normă de competență cu caracter general, în sensul că desemnează sistemul judiciar al unui stat membru privit în ansamblul său, precizându-se că competența la nivel local este determinată prin referire la normele de procedură naționale, care definesc noțiunea de domiciliu, conform articolului 59 din Regulamentul nr. 44/2001.

21 — Indicând faptul că reclamantul poate acționa fața instanței de la locul unde sunt situate obligația și, respectiv, fapta prejudiciabilă, aceste dispoziții formulează o normă de competență cu caracter special.

22 — Jurisprudența s-a dezvoltat mai ales ca urmare a problemelor specifice ridicate de localizarea faptelor ilicite transfrontaliere comise pe calea presei sau a telecomunicațiilor (radio, televiziune sau internet), în sensul stabilit prin Hotărârea din 7 martie 1995, Shevill și alții (C-68/93, Rec., p. I-415). Astfel, în cazul unei încălcări a drepturilor persoanei prin intermediul unor materiale publicate pe un site internet, s-a hotărât că instanța de la locul centrului intereselor victimei putea astfel să fie competentă (a se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2011, eDate Advertising și Martinez, C-509/09 și C-161/10, Rep., p. I-10269, punctul 47 și următoarele).

a avut loc evenimentul cauzator al prejudiciului, adică statul membru în care fapta prejudiciabilă a luat naștere ca urmare a actelor comise de autorul faptei ilicite, pe de altă parte²³. Rezultă din aceasta că pârâtul ar putea fi acționat în judecată, la alegerea reclamantului, în fața instanțelor în raza teritorială a cărora se află oricare dintre aceste locuri.

38. În prezenta cauză, datele specifice litigiului principal sunt următoarele. Locul unde s-a produs prejudiciul, care corespunde primei dintre subdiviziunile sus-menționate, ar fi situat în Germania potrivit instanței de trimitere, care consideră că prejudiciul invocat s-a materializat mai exact la Berlin, pentru motivul că domnul Melzer își are domiciliul în acest oraș și că de acolo a fost debitat contul său bancar²⁴, iar nu la Düsseldorf. În consecință, pentru a stabili propria sa competență, Landgericht Düsseldorf caută să identifice dacă există în cauză un temei de stabilire a competenței care ar putea fi întemeiat pe cea de a doua dintre cele două subdiviziuni menționate anterior, având în vedere încălcările care sunt imputate fiecăruia dintre presupușii autori ai faptei delictuale. Locul unde au avut loc evenimentele cauzatoare ale prejudiciului ar putea astfel să fie situat fie la Londra, deoarece operațiunile de brokeraj au fost efectuate acolo de MF Global UK, fie la Düsseldorf, în calitate de oraș în care se află sediul W.W.H., societate care nu a fost acționată în judecată, dar care a colaborat cu pârâtul unic.

39. Este vorba de a determina dacă actele efectuate de societatea cu sediul în Düsseldorf, respectiv contactarea telefonică a clientului și urmărirea dosarului acestuia sau chiar faptul de a-l fi incitat să acționeze într-un mod prea riscant, ar putea fi considerate ca făcând parte dintre faptele care au produs prejudiciul suportat de acest client. În special, Curtea este invitată să se pronunțe asupra aspectului dacă locul acestor acte ar putea servi ca temei în sine pentru ca Landgericht Düsseldorf să statueze asupra răspunderii delictuale a societății stabilite în Regatul Unit, care este singura dintre cele două acționată în justiție, ca urmare a imputării în sarcina acesteia din urmă a acțiunilor societății germane, alt presupus autor al prejudiciului.

40. Astfel, reiese că întrebarea preliminară se limitează la interpretarea noțiunii de loc unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului în ipoteza în care sunt reuniți trei factori de complexitate: în primul rând, faptul că locurile unde s-ar fi produs actele cauzatoare ale prejudiciului se află în mai multe state membre; în al doilea rând, un concurs de răspunderi, cu alte cuvinte o situație în care nu există un singur autor care a comis faptele respective, ci mai multe persoane care ar fi coautori sau complici, și, în al treilea rând, o acțiune în justiție îndreptată numai împotriva unuia dintre presupușii autori ai prejudiciului, și aceasta în statul membru în care și-a exercitat activitatea altul dintre acești autori. Dacă primele două dintre aceste elemente au fost deja abordate sub diferite unghiuri în jurisprudența Curții, combinarea lor cu al treilea este inedită.

41. Având în vedere elementele dosarului, subliniem o problemă specială privind identificarea pozițiilor juridice avute de MF Global UK și, respectiv, de W.W.H., deoarece există, în observațiile transmise Curții, o confuzie des întâlnită între autorul principal și complicele sau coautorul faptei ilicite civile în cauză. Reiese din decizia de trimitere că, deși domnul Melzer a solicitat să fie despăgubit doar de MF Global UK, care ar părea, așadar, în opinia acestuia, să fi jucat un rol determinant în producerea prejudiciului, W.W.H. ar fi mai degrabă autorul principal, în timp ce MF Global UK ar fi cel mult un complice, conform susținerilor și pretențiilor reclamantului. În orice caz, întrebarea preliminară este formulată de o manieră suficient de largă pentru a include cele două situații care sunt complicitatea sau coautoratul persoanei care nu a fost acționată în judecată. În consecință, răspunsul propus în prezentele concluzii va fi enunțat ținând seama de acest dublu aspect.

23 — O dublă opțiune oferită reclamantului, stabilită ca urmare a Hotărârii Bier, citată anterior (punctul 19), privind interpretarea articolului 5 alineatul (3) din Convenția de la Bruxelles, și reluată de multe ori, în special în Hotărârea Folien Fischer și Fofitec, citată anterior (punctele 39 și 40).

24 — Pentru motivele expuse la punctele 31 și 32 din prezentele concluzii, localizarea pe teritoriul unui stat membru a contului bancar al presupusei victime nu poate să constituie un element de legătură suficient pentru a întemeia competența unei instanțe din acest stat, având în vedere caracterul complet aleatoriu al unui astfel de criteriu.

42. Astfel, instanța de trimitere se întreabă în esență dacă ar fi posibil să se introducă o acțiune la instanța în a cărei rază teritorială un complice sau un coautor a comis faptele ilicite, în cazul unor evenimente cauzatoare ale prejudiciului multiple care sunt localizate în state membre diferite. Acest lucru ar echivala, mai exact, cu a lua în considerare locul evenimentului cauzator al prejudiciului rezultat din fapta unuia dintre participanții la prejudiciu, și aceasta fără ca pretinsa victimă să fie obligată să acționeze în justiție împotriva acestui complice sau coautor, astfel cum se întâmplă în litigiul principal.

43. Cu alte cuvinte, această instanță ar dori să se recunoască de către Curte o posibilitate suplimentară de a alege o instanță în ipoteza în care mai mulți pârâți domiciliați în state membre diferite sunt coresponsabili pentru comiterea unei fapte ilicite, prin consacarea unui „criteriu alternativ de stabilire a unei legături cu locul faptei generatoare a prejudiciului” potrivit formulării utilizate în cererea de decizie preliminară. Ar avea loc, ca urmare a instituirii noului temei de atribuire a competenței care este sugerat aici, o lărgire a opțiunilor care erau oferite până în prezent reclamantului de jurisprudența Curții. În opinia noastră, acest lucru nu ar însemna cu adevărat crearea unei noi subdiviziuni principale, care s-ar adăuga „locului materializării prejudiciului” și „locului evenimentului cauzator al prejudiciului”. Ceea ce este propus de această instanță este mai degrabă o interpretare extensivă a celei de a doua subdiviziuni, care constă eventual în a admite că, în cazul unei participări transfrontaliere a mai mulți autori la o faptă ilicită, locul faptelor cauzatoare ale prejudiciului comise de unul dintre aceștia poate reprezenta un temei pentru stabilirea competenței unei instanțe în ceea ce privește un altul dintre acești autori.

B – *Cu privire răspunsul la întrebarea preliminară*

1. Diferitele luări de poziție

44. Din analiza observațiilor prezentate Curții reiese că se confruntă două puncte de vedere: domnul Melzer, precum și guvernele german, ceh, portughez și elvețian propun admiterea noului temei de atribuire a competenței avut în vedere de instanța de trimitere, în timp ce MF Global UK și Comisia opinează că ar trebui oferit un răspuns negativ la întrebarea adresată.

45. Reiese din motivarea deciziei sale că, în ceea ce o privește, instanța de trimitere tinde să ia poziție în favoarea unei posibilități de atragere a competenței judiciare internaționale, atragere pe care o califică drept „alternativă”, prin stabilirea unei legături cu locul faptei cauzatoare a prejudiciului care ar fi fost comisă de un presupus coautor sau complice, chiar dacă acesta din urmă nu este pârât în acțiunea introdusă.

46. Această orientare, precum și însăși justificarea întrebării preliminare, se explică având în vedere elementele furnizate de Landgericht Düsseldorf privind conținutul dreptului național. Astfel, reiese că articolul 830 din Codul civil german (Bürgerliches Gesetzbuch) prevede că, atunci când mai multe persoane participă împreună la comiterea unei fapte prejudiciabile, fiecare autor sau complice este considerat răspunzător pentru contribuția celorlalte persoane la fapta respectivă. În plus, instanța de trimitere precizează că, în aplicarea articolului 32 din Codul de procedură civilă german (Zivilprozessordnung), competența în materie delictuală poate fi întemeiată pe încălcările comise de diferiții coautori, din moment ce faptele le sunt reciproc imputabile.

47. Astfel, dacă litigiul principal ar fi fost exclusiv intern, având în vedere susținerile formulate de reclamant, domnul Melzer, împotriva pârâtei, MF Global UK, și împotriva presupusului său coautor sau complice, W.W.H.²⁵, instanța în a cărei rază teritorială se află locul în care a acționat unul dintre autorii faptei ilicite invocate ar fi putut, pe această bază, să se declare competentă să judece acțiunea în răspundere delictuală introdusă împotriva unuia dintre coautori²⁶.

48. Cu toate acestea, soluția este mult mai puțin clară atunci când, precum în speță, situația are legături cu teritoriile mai multor state membre, nefiind circumscrisă teritoriului german. Astfel, instanța de trimitere pune în evidență faptul că există divergențe în această privință în jurisprudența germană, precum și în doctrină. Aceasta arată că anumite instanțe au considerat că articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 permitea stabilirea unei legături între un litigiu transfrontalier și locul unde a avut loc fapta cauzatoare a prejudiciului comisă de un coautor sau complice, întemeindu-se pe faptul că axa prioritară a faptei sau a omisiunii delictuale s-ar găsi în acest loc²⁷. Aceste decizii au fost susținute de opiniile concordante ale câtorva autori din doctrină, în timp ce mulți alții au exprimat o opinie contrară, invocând argumente asupra cărora vom reveni în detaliu ulterior, fiind cunoscut faptul că împărțăm opinia acestora din urmă.

49. În acest context cu totul special se înscrie raționamentul care se află la originea cererii de decizie preliminară. Cu toate acestea, Curtea nu este ținută în niciun fel de abordarea preferată la nivel național. Astfel, jurisprudența constantă afirmă faptul că noțiunile utilizate în Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să facă obiectul unei interpretări autonome, pentru a garanta aplicarea uniformă a acestuia în toate statele membre²⁸.

2. Interpretarea propusă

a) Liniile directoare ale interpretării

50. Este cert că noțiunea „locul unde s-a produs [...] fapta prejudiciabilă”, care figurează la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, trebuie interpretată independent de conținutul sistemelor juridice ale statelor membre, întrucât aplicarea normelor de competență enunțate de acest regulament nu trebuie să depindă de particularitățile naționale, în caz contrar fiind posibilă pierderea efectului util al unificării pe care acestea urmăresc să o realizeze²⁹.

51. Conform jurisprudenței Curții, conținutul unei dispoziții a Regulamentului nr. 44/2001 trebuie analizat nu doar în raport cu modul său de redactare, ci și cu sistemul instituit prin regulamentul menționat și cu obiectivele urmărite de acesta³⁰.

25 — Potrivit deciziei de trimitere, domnul Melzer pretinde, pe de o parte, că W.W.H. și-a încălcat obligația de informare și i-a adus intenționat prejudicii în mod ilegal prin efectuarea de operațiuni cu opțiuni fără nicio șansă de succes, cu încălcarea articolului 826 din Codul civil german, și, pe de altă parte, că MF Global UK a acordat, intenționat, fie și numai asistență la comiterea acestei fapte ilicite în Germania.

26 — Landgericht Düsseldorf arată că, în ipoteza în care ar fi aplicat dreptul intern german, ar avea competență teritorială pentru a se pronunța asupra acțiunii cu care a fost sesizată, din moment ce W.W.H. a comis la Düsseldorf fapta sa prejudiciabilă, și anume atragerea în calitate de client a domnului Melzer.

27 — Decizia de trimitere indică mai precis că, în ceea ce privește o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în Germania trebuie să fie depășit obstacolul decisiv al atragerii în calitate de client a presupusei victime și al deschiderii de către aceasta a unui cont la societatea străină de brokeraj, al modificării în acest cont a contractelor de opțiuni și al punerii la dispoziție de fonduri pentru plasamentul de opțiuni, fără rambursarea valorii pozițiilor contabilizate.

28 — A se vedea Hotărârea din 6 septembrie 2012, Mühleitner (C-190/11, punctul 28), și Hotărârea Folien Fischer și Fofitec, citată anterior (punctul 30), precum și jurisprudența citată în aceste hotărâri.

29 — A se vedea considerentul (2) al regulamentului menționat.

30 — A se vedea în special Hotărârea din 6 septembrie 2012, Trade Agency (C-619/10, punctul 27).

52. Încă de la început, precizăm că nu suntem în favoarea unei interpretări a articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 al cărei efect ar fi să se admită, precum are în vedere Landgericht Düsseldorf, că reclamantul în cauză putea în mod valabil să aleagă să introducă o acțiune la acesta din urmă în calitate de instanță de la locul unde un complice sau un coautor care nu a fost acționat în justiție ar fi participat la comiterea faptei prejudiciabile invocate, fără să aibă de ales doar între instanța de la locul unde se află domiciliul pârâtului, instanța de la locul unde s-a produs prejudiciul și instanța de la locul unde a avut loc evenimentul cauzator al acestui prejudiciu, astfel cum se consideră în mod tradițional în jurisprudență. Astfel, o asemenea interpretare ar fi prea extensivă în opinia noastră, și aceasta având în vedere atât elementele de analiză cu caracter sistematic, cât și cele cu caracter teleologic prezentate în continuare³¹.

b) Interpretarea prin referire la sistemul Regulamentului nr. 44/2001

53. Înainte de toate, relevăm că există în Regulamentul nr. 44/2001 o serie de dispoziții, și anume cele cuprinse în articolul 6 alineatul (1), care prevăd expres posibilitatea de a acționa în justiție un pârât în fața unei instanțe care este legată de litigiul care îl privește prin intermediul altei persoane, dar această competență derivată există exclusiv în situația unei pluralități de pârâți, pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile³², ceea ce nu este cazul în litigiul principal. Astfel, dintr-un motiv care nu este precizat în decizia de trimitere³³, domnul Melzer a ales să nu cheme în judecată în fața Landgericht Düsseldorf decât societatea MF Global UK, al cărei sediu este situat în Londra, iar nu societatea W.W.H., care are sediul în Düsseldorf, și aceasta deși pare să impute societății londoneze numai o simplă complicitate. Prin această alegere, ale cărei consecințe eventual negative trebuie să și le asume, reclamantul a pierdut posibilitatea de a se prevala de extinderea competenței, permisă de articolul 6 menționat, întemeiată pe locul în care se află domiciliul unui terț și, astfel, în practică, de actele pe care acesta le-a putut comite în acest loc.

54. În plus, norma de competență generală stabilită de articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, care are ca scop apărarea intereselor părții care nu a avut inițiativa formulării acțiunii transfrontaliere, prevede că în principiu sunt competente instanțele statului membru în care este domiciliat pârâtul. Conform unei jurisprudențe constante, din moment ce o dispoziție precum cea cuprinsă în articolul 5 punctul 3 din regulamentul menționat stabilește o normă de competență care permite îndepărtarea de la acest principiu general, oferindu-i reclamantului o opțiune suplimentară cu privire la instanța care poate fi sesizată, interpretarea sa trebuie să fie strictă sau chiar restrictivă³⁴. Prin urmare, trebuie să nu se extindă domeniul de aplicare al acestui din urmă articol dincolo de ipotezele avute în vedere explicit de Regulamentul nr. 44/2001³⁵, în caz contrar putând fi afectat negativ în aceeași măsură efectul util al articolului 2 și putând fi depășită intenția legiuitorului Uniunii. Întrucât Curtea a declarat că noțiunea „locul unde s-a produs [...] fapta prejudiciabilă” nu poate fi interpretată prea larg în ceea ce privește legătura cu locul unde s-a materializat prejudiciul³⁶, situația ar trebui, în

31 — În ceea ce privește geneza articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, nu există, după cunoștințele noastre, elementele utile care ar putea fi extrase din aceasta pentru a răspunde la întrebarea adresată, dat fiind că acest text continuă să fie lapidar în starea sa actuală. Pe această temă, a se vedea sinteza realizată de profesorul F. Pocar în raportul său explicativ asupra Convenției privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, semnată la Lugano la 30 octombrie 2007 (JO 2009, C 319, p. 1, punctul 58 și următoarele).

32 — În temeiul acestei dispoziții, în cazul în care există mai mulți pârâți, instanța de la locul domiciliului unuia dintre ei este competentă pentru a se pronunța asupra acțiunilor introduse de un reclamant împotriva unor diferiți pârâți, cu condiția să existe între acestea o legătură de conexitate astfel încât să fie util ca acestea să fie judecate împreună pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor, și aceasta chiar și în situația în care temeiurile lor juridice sunt diferite (Hotărârea din 11 octombrie 2007, Freeport, C-98/06, Rep., p. I-8319, punctul 38 și următoarele).

33 — Referitor la motivele exprimate în această privință de reprezentantul domnului Melzer, a se vedea nota de subsol 9 din prezentele concluzii.

34 — A se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 2009, Zuid-Chemie (C-189/08, Rep., p. I-6917, punctul 22).

35 — A se vedea prin analogie Hotărârea din 17 septembrie 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, Rep., p. I-8661, punctul 39), precum și Hotărârea din 12 mai 2011, BVG (C-144/10, Rep., p. I-3961, punctul 30).

36 — În Hotărârea Kronhofer, citată anterior (punctul 19), s-a reamintit că noțiunea menționată nu poate fi interpretată în mod extensiv astfel încât să includă orice loc în care ar putea fi resimțite consecințele prejudiciabile ale unei fapte cauzatoare a unui prejudiciu care s-a produs efectiv în alt loc.

opinia noastră, să fie aceeași în privința legăturii cu locul unde a avut loc evenimentul cauzator al prejudiciului, astfel încât să nu se admită ca imputarea în sarcina unui pârât a unor fapte comise în alt stat membru de o terță persoană să permită întemeierea competenței unei instanțe în materie delictuală.

55. În plus, astfel cum am subliniat deja, norma enunțată la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 permite identificarea unei instanțe anume, dintre toate instanțele statelor membre care sunt competente *ratione materiae*, contrar articolului 2 din regulamentul menționat. Reiese din considerentul (12) al acestui regulament că, prin acest procedeu, articolul 5 menționat tinde să desemneze instanța care este apropiată din punct de vedere geografic de litigiul, fiind, prin urmare, cea mai aptă să se pronunțe în privința acestuia.

56. Curtea a hotărât în mod repetat că această normă se întemeiază pe existența unei legături deosebit de strânse între contestație și instanțele de la locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă, care justifică atribuirea competenței acestora din urmă din motive de bună administrare a justiției și de organizare utilă a procesului, în special în ceea ce privește proximitatea cu litigiul și administrarea probelor³⁷.

57. Or, dacă noul temei de atribuire a competenței propus de instanța de trimitere ar urma să fie adoptat, acest raționament ar conduce, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, la faptul că instanța care ar fi declarată competentă în temeiul acțiunilor unui terț care nu a fost acționat în judecată, care în speță este german, ar fi obligată să se pronunțe asupra răspunderii unui pârât, care în speță este stabilit în Regatul Unit, ale cărui fapte pretins ilicite nu sunt astfel apropiate, ci depărtate de raza teritorială a acestei instanțe, dat fiind că nu este contestat faptul că MF Global UK a operat exclusiv pe teritoriul britanic. În lipsa unei legături suficient de importante cu litigiul, această instanță nu ar fi cea mai aptă din punct de vedere obiectiv să se pronunțe asupra cauzei în astfel de circumstanțe.

58. În consecință, ne pare contrar economiei Regulamentului nr. 44/2001 să se admită competența instanței de la locul în care este stabilit orice complice sau coautor al autorului principal al faptei ilicite în calitate de loc subsidiar al faptei cauzatoare a prejudiciului, și aceasta deși locul principal al faptei cauzatoare a prejudiciului se situează în alt stat membru. Această abordare este susținută de alte considerații referitoare la finalitatea regulamentului menționat.

c) Interpretarea prin referire la obiectivele Regulamentului nr. 44/2001

59. Mai întâi, fiind vorba de argumente de ordin procedural care sunt deduse din obiectivul bunei administrări a justiției vizat în considerentul (12) *in fine* al Regulamentului nr. 44/2001, nu vedem în ce măsură, atunci când – precum în speță – există un singur pârât, atribuirea extensivă a unei competențe bazate pe faptele unui alt autor, care în mod intenționat nu a fost chemat în judecată, ar corespunde direct acestui obiectiv. Lucrurile ar sta în mod evident altfel dacă ar fi vorba de a favoriza regruparea în fața aceleiași instanțe a mai multe proceduri îndreptate împotriva mai multor pârâți, dar o astfel de centralizare a competenței nu este nicidecum prezentă în speță³⁸.

60. Astfel cum lasă să se înțeleagă guvernul german, este adevărat că faptul de a oferi o opțiune suplimentară, în condițiile sugerate de întrebarea preliminară, ar putea răspunde preocupării, laudabilă *a priori*, de a crește numărul de opțiuni ale părții care este pretinsa victimă a unei fapte ilicite, pentru a evita ca aceasta să fie nevoită să introducă o acțiune în justiție într-un loc în care ar fi pentru ea mai costisitor sau mai incert să o facă, în special în ceea ce privește probele care trebuie prezentate. Cu

37 — A se vedea în special Hotărârea din 19 aprilie 2012, Wintersteiger (C-523/10, punctul 18), precum și Hotărârea Folien Fischer și Fofitec, citată anterior (punctele 37 și 38).

38 — A se vedea, prin analogie, Hotărârea Kronhofer citată anterior (punctul 18), conform căreia atribuirea de competență unor instanțe dintr-un stat contractant diferit de cel pe teritoriul căruia sunt localizate atât fapta cauzatoare a prejudiciului, cât și materializarea prejudiciului nu ar răspunde niciunei nevoi obiective din punctul de vedere al administrării probelor sau al organizării procesului.

toate acestea, preocuparea de a privilegia victima nu constituie fundamentul normei de competență prevăzute la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001. Astfel, Curtea a hotărât că, spre deosebire de alte dispoziții ale regulamentului menționat, aceasta din urmă nu are ca obiectiv oferirea unei protecții acelei părți din litigiu care pare a fi cea mai slabă³⁹.

61. Imperativul de a facilita sesizarea instanței celei mai „apropiate” de faptele litigiului, care este afirmat expres în considerentul (12) *in limine* menționat anterior, ar conduce mai degrabă la un răspuns negativ la întrebarea preliminară adresată în speță. Astfel, în opinia noastră, este necesar să se circumscrie în anumite limite opțiunile de competență oferite reclamantului, inclusiv atunci când este vorba despre partea care afirmă că a fost lezată, pentru a se atenua riscul de a se recurge la „forum shopping”⁴⁰.

62. În plus, este esențial să se vegheze la conformitatea cu principiul securității juridice, care a ghidat autorii Regulamentului nr. 44/2001⁴¹. Imperativul unui „mare grad de previzibilitate” a normelor de competență este astfel evidențiat în considerentul (11) al regulamentului menționat. Conform jurisprudenței Curții, principiul securității juridice impune ca normele de competență care derogă de la norma generală de competență prevăzută la articolul 2 din acest regulament să fie interpretate astfel încât să permită unui pârât normal informat să prevadă în mod rezonabil în fața cărei instanțe, alta decât instanțele statului membru în care se află domiciliul său, ar putea fi acționat în judecată⁴².

63. Adăugăm că intenția de a adopta reguli uniforme în scopul de a „asigura un echilibru rezonabil între interesele persoanei a cărei răspundere este invocată și cele ale persoanei lezate”⁴³ i-a inspirat pe autorii Regulamentului nr. 44/2001⁴⁴. Căutarea acestui echilibru ar trebui, în opinia noastră, să ghideze și Curtea în demersul său de a interpreta articolul 5 punctul 3 din regulamentul menționat.

64. O anumită previzibilitate a competenței valabile în materie delictuală este necesară pentru presupusul autor al unui prejudiciu deoarece, în lipsa acesteia, operatorii economici ar putea fi descurajați să întreprindă activități transfrontaliere. Faptul de a permite unui reclamant să sesizeze orice instanță dintr-un stat membru în a cărei rază teritorială a participat un coautor sau un complice la comiterea unei fapte ilicite, fără ca acesta din urmă să fie el însuși acționat în justiție, ne pare astfel excesiv în raport cu principiul securității juridice și cu cel al echilibrului între interesele părților.

65. Astfel cum a fost evidențiat în raportul privind aplicarea concretă a Regulamentului nr. 44/2001⁴⁵, o înmulțire aproape infinită a temeiurilor de atribuire a competenței valabile în materie delictuală poate obliga o persoană a cărei răspundere este invocată să fie nevoită să se apere în fața instanțelor din diferite state membre și, astfel, în funcție de o pluralitate de sisteme juridice, cel mai sever dintre acestea fiind susceptibil să fie aplicabil.

39 — A se vedea Hotărârea Folien Fischer și Fofitec, citată anterior (punctele 45 și 46, precum și jurisprudența citată).

40 — Această problemă a fost avută în vedere de Parlamentul European, care, în cadrul lucrărilor actuale de reformare a Regulamentului nr. 44/2001, a propus introducerea cerinței „unei legături suficiente, substanțiale sau semnificative” pentru a „limita posibilitatea de a se recurge la «forum shopping»” în materie delictuală. A se vedea Rezoluția din 7 septembrie 2010 referitoare la aplicarea și revizuirea Regulamentului nr. 44/2001 [2009/2140(INI), P7_TA(2010)0304, considerentul Q și punctul 25].

41 — Astfel, în propunerea sus-menționată care a condus la adoptarea Regulamentului nr. 44/2001, Comisia a făcut referire la „securitatea juridică în materie de competență judiciară” și la obiectivul de a „defini norme de competență judiciară clare” [COM(1999) 348 final, punctul 1.1].

42 — A se vedea în special Hotărârea din 1 martie 2005, Owusu (C-281/02, Rec., p. I-1383, punctul 40). Astfel, obiectivul de securitate juridică nu poate fi înțeles ca având ca scop exclusiv să permită reclamantului să identifice instanța pe care o poate sesiza, cum se amintește printre altele, în Hotărârea Kronhofer, citată anterior (punctul 20), și în Hotărârea Folien Fischer și Fofitec, citată anterior (punctul 33).

43 — Conform enunțului inspirat, prin analogie, din considerentul (16) al Regulamentului (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale („Roma II”) (JO L 199, p. 40).

44 — Astfel, propunerea sus-menționată a Comisiei care a avut ca rezultat adoptarea Regulamentului nr. 44/2001 „incorporează esența acordului convenit în cadrul Consiliului cu privire la echilibrul necesar între interesele părților care ar putea fi implicate într-un litigiu” [COM(1999) 348 final, punctul 2.1].

45 — A se vedea obiecțiile formulate împotriva abordării denumite „mosaic theory” care reiese din Hotărârea Shevill și alții, citată anterior, în Hess, B., Pfeiffer, T., și Schlosser, P., *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States*, Study JLS/C4/2005/03, versiunea finală din septembrie 2007, punctul 214.

66. Se constată că articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 a fost deja interpretat până acum cu o oarecare flexibilitate. Cu toate acestea, există riscul ca, prin înmulțirea noilor elemente de legătură, Curtea nu doar să edifice o jurisprudență care devine dificil de înțeles din cauza caracterului său tentacular, ci și să realizeze în mod mascat o rescriere a articolului 5 punctul 3 menționat. Dacă o astfel de tendință de a opta pentru o abordare extensivă a acestui text ar fi urmată fără reținerea necesară, aceasta ar putea conduce la o completă inversare a mecanismului central al Regulamentului nr. 44/2001, prin plasarea în plan secund a principiului fundamental în virtutea căruia persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru trebuie în mod normal să fie acționate în justiție în fața instanțelor statului respectiv⁴⁶. Așadar, ar trebui, în opinia noastră, ca Curtea să nu meargă prea departe pe această cale în interpretarea pe care o va da articolului menționat.

67. În consecință, considerăm că faptul de a oferi un răspuns negativ la întrebarea preliminară adresată de instanța de trimitere ar răspunde mai bine exigențelor care rezultă atât din sistemul, cât și din obiectivele Regulamentului nr. 44/2001.

V – Concluzie

68. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să răspundă după cum urmează la întrebarea preliminară adresată de Landgericht Düsseldorf:

„Articolul 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000, privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că norma de competență specială în materie delictuală prevăzută de acest text nu este aplicabilă atunci când, în cazul participării la faptele considerate prejudiciabile a mai multe persoane care au acționat în state membre diferite, acțiunea introdusă împotriva uneia dintre acestea nu poate fi legată de instanța sesizată decât pe baza locului unde a avut loc evenimentul cauzator al prejudiciului imputat unui complice sau unui coautor care nu este chemat în judecată în fața acestei instanțe.”

46 — A se vedea prin analogie Hotărârea din 22 mai 2008, Glaxosmithkline și Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, Rep., p. I-3965, punctul 32), în care Curtea subliniază că „a transforma, prin intervenția instanței comunitare, normele de competență specială, menite să faciliteze buna administrare a justiției, în norme de competență unilaterale, care să protejeze partea considerată defavorizată, ar echivala cu depășirea cadrului echilibrului între diferitele interese instituit de către legiuitorul comunitar în stadiul actual al dreptului”.